

EDUSKUNNAN VASTAUS 130/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 96/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Ulkoasiainvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (UaVM 4/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain (346/1997) 2 §, 4 §:n 1 momentti, 4 a §:n 2 ja 3 momentti, 4 b ja 4 c §, 5 §:n 1 momentin suomenkielinen sanamuoto ja 4—6 momentti, 8 §, 10 §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § laeissa 485/2007 ja 793/2009, 4 §:n 1 momentti sekä 4 a §:n 2 ja 3 momentti laissa 793/2009, 4 b ja 4 c §, 5 §:n 5 ja 6 momentti sekä 10 §:n 1 ja 2 momentti laissa 485/2007 ja 8 § osaksi laissa 623/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

2 §

Viranomaiset

Yleissopimuksen ylin täytäntöönpanoviranomainen, jolle kuuluu yleissopimuksen sovel-

tamisen ja valvonnan ylin johto, on Suomessa ulkoasiainministeriö.

Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Kemiallisen aseiden kieltosopimuksen instituutti (VERIFIN), jäljempänä *instituutti*, toimii ulko-

asiainministeriön ohjauksessa yleissopimuksen VII artiklassa tarkoitettuna kansallisena viranomaisena yhteistyön tekemiseksi Kemiallisten aseiden kieltojärjestön ja muiden sopimusvaltioiden kanssa. Instituutti antaa ulkoasiainministeriölle asiantuntija-apua yleissopimuksen määräysten noudattamisessa ja toimeenpanossa sekä huolehtii tiettyjen yleissopimuksen määräysten toimeenpanosta Suomessa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tarkempia säännöksiä instituutin yleissopimukseen liittyvien tässä laissa mainittujen tehtävien sisällöstä ja niiden toteuttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Instituutin hallinnosta, taloudesta ja mahdollisista muista tehtävistä määrätään sen johtosäännössä ja työjärjestyksessä huomioiden instituutin asema kansallisena viranomaisena.

Instituutilla on johtokunta, joka ohjaa ja valvoo sen toimintaa. Johtokuntaan kuuluu kahdeksan jäsentä. Ulkoasiainministeriö nimittää jäsenistä kolme, Helsingin yliopiston rehtori kolme ja puolustushallinto yhden. Lisäksi instituutin henkilökunta valitsee keskuudestaan yhden jäsenen. Johtokunnan toimikausi on neljä vuotta. Ulkoasiainministeriö valitsee johtokunnan puheenjohtajan ja rehtori varapuheenjohtajan.

Instituutin johtokunta päättää määrärahojen käytön suuntaviivat ja hyväksyy instituutin toiminta- ja käyttösuunnitelmat sekä toiminta- ja talouskertomukset.

Yleissopimuksen edellyttämästä vientivalvonnasta vastaa ulkoasiainministeriö. Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain (242/1990) soveltamisalaan kuuluvista tehtävistä vastaa kuitenkin puolustusministeriö.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus toimii 4 §:ssä tarkoitettuna lupaviranomaisena.

3 a §

Toiminnanharjoittajan määritelmä

Tässä laissa tarkoitetaan *toiminnanharjoittajalla* kemikaalilaissa (744/1989) tarkoitettua toiminnanharjoittajaa.

4 §

Luvanvarainen toiminta

Yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 1 mainittujen kemikaalien ja lähtöaineiden tuottaminen, hankkiminen, säilyttäminen ja käyttäminen, jos 1 luettelon sisältämien kemikaalien yhteismäärä toiminnanharjoittajaa ja laitosta kohden on enemmän kuin 100 grammaa vuodessa, ovat sallittuja Suomessa vain Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen luvalla. Luettelossa 1 mainittujen kemikaalien ja lähtöaineiden tuonti ja toimitus Suomen alueelle ovat määrästä riippumatta sallittuja vain Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen luvalla. Lupaa ei kuitenkaan vaadita instituutilta eikä Puolustusvoimien Teknilliseltä Tutkimuslaitokselta.

4 a §

Luvan myöntämisen edellytykset ja lupapäätös

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus toimittaa lupahakemuksen instituutille, joka antaa asiantuntijalausunnon siitä, täytyvätkö luvan myöntämisen edellytykset.

Päätös luvan myöntämisestä on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus on saanut instituutin lausunnon ja riittävän selvityksen luvan myöntämistä varten.

4 b §

Ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava instituutille, jos se tuottaa, hankkii, säilyttää ja käyttää luettelossa 1 mainittuja kemikaaleja ja lähtöaineita riippumatta luettelon 1 sisältämien kemikaalien yhteenlasketusta määrästä vuodessa. Ilmoitus pitää tehdä kultakin kalenterivuodelta sitä seuraavan tammikuun loppuun mennessä.

Toiminnanharjoittajan on vuosittain tammikuun loppuun mennessä ilmoitettava instituutille seuraavat tiedot edelliseltä kalenterivuodelta:

1) yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 2 mainitun kemikaalin tuotannon, käsittelyn, kulutuksen, viennin ja tuonnin määrät;

2) yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 3 mainitun kemikaalin tuotannon, viennin ja tuonnin määrät.

Jos toiminnanharjoittaja on kalenterivuoden aikana tuottanut yhteensä yli 200 tonnia yleissopimuksen todentamisliitteessä tarkoitettua erillistä orgaanista kemikaalia tai yli 30 tonnia fosforia, rikkiä tai fluoria sisältävää erillistä orgaanista kemikaalia, hänen on ilmoitettava siitä instituutille kalenterivuoden päättymistä seuraavan tammikuun loppuun mennessä.

Toiminnanharjoittajan on vuosittain 15 päivään syyskuuta mennessä ilmoitettava instituutille seuraavalta kalenterivuodelta:

1) yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 1 tai 2 mainitun kemikaalin tuotannon, käsittelyn ja kulutuksen arvioidut määrät;

2) yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 3 mainitun kemikaalin tuotannon arvioidut määrät.

Instituutille tehtävien ilmoitusten sisällöstä ja niihin liitettävästä selvityksestä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

4 c §

Tiedonantovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on annettava instituutille muut yleissopimuksessa asetettujen velvoitteiden noudattamisen valvomiseksi tarvittavat tiedot. Instituutin on pyydettävä tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja kirjallisesti, asetettava kohtuullinen määräaika tietojen antamiselle sekä ilmoitettava pyynnössään, mihin yleissopimuksen määräykseen pyyntö perustuu.

5 §

Tarkastus- ja valvontaoikeudet

Yleissopimuksen VI ja IX artiklan mukaisten tarkastusten toimittamiseksi ulkoasiainministeriöllä ja 2 §:n 2 momentissa mainitulla instituutilla sekä, ulkoasiainministeriön edustajan läsnä ollessa, Kemiallisten aseiden kieltojärjestön tarkastajilla ja yleissopimuksen IX artiklan 12 kappaleessa tarkoitettulla tarkkailijalla on oikeus yleissopimuksen mukaisesti:

1) päästä sellaiselle alueelle tai sellaiseen rakennukseen, tehtaaseen tai muuhun laitokseen, joka yleissopimuksen mukaisesti voidaan tarkastaa;

2) pysäyttää ja tarkastaa tarkastettavaan kohteeseen menevää ja sieltä tulevaa tavaraliikennettä;

3) saada tai ottaa näytteitä sekä valokuvia tai muita kuvatalenteita tarkastuksen kohteesta;

4) tuoda tarkastettavaan kohteeseen mittauslaitteita tai muita teknisiä laitteita, jotka ovat tarpeen tietojen hankkimiseen tai rekisteröimiseen, sekä käyttää siellä olevia tällaisia laitteita;

5) saada tarkastettavan kohteen toiminnanharjoittajalta tai tämän palveluksessa olevalta tarkastuksen toimittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Tarkastusta ei saa kuitenkaan toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Instituutti teettää turvallisuusselvitykset Kemiallisten aseiden kieltojärjestön tarkastushenkilökunnasta, hyväksyy kieltojärjestön ehdottaman tarkastushenkilökunnan Suomessa toteutettaville tarkastuksille, toimii ulkoasiainministeriön edustajana yleissopimuksen VI artiklan mukaisissa tarkastuksissa ja on ulkoasiainministeriön edustajan ohella läsnä IX artiklan mukaisissa tarkastuksissa sekä esittää tarvittaessa ulkoasiainministeriölle tarkastuksen toimittamista tapauksissa, joissa syntyy epäilystä yleissopimuksen noudattamatta jättämisestä.

Jos instituutti katsoo, ettei se voi hyväksyä kieltojärjestön ehdottamaa tarkastushenkilökuntaa tai turvallisuusselvitystä, sen on siirrettävä asia ulkoasiainministeriön ratkaistavaksi. Turvallisuusselvityksen tekemisestä säädetään tur-

vallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002).

8 §

Salassapitovelvollisuus

Kemiallisten aseiden kieltojärjestöltä saatuja luottamuksellisiksi määriteltyjä tietoja ei saa paljastaa tai käyttää yleissopimuksen vastaisesti. Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, 2 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten Kemiallisten aseiden kieltojärjestöltä saamat järjestön luottamuksellisiksi määrittelemät tiedot ovat salassa pidettäviä, eikä tietoja saa paljastaa tai käyttää yleissopimuksen vastaisesti.

10 §

Kemikaalien tuonti ja vienti

Yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 1 tai 2 mainittuja kemikaaleja ja lähtöaineita ei saa tuoda muista kuin sopimuspuolena olevista valtioista. Tämä kielto ei kuitenkaan koske näytteitä, jotka instituutti tai Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos ulkoasiainministeriötä etukäteen kuultuaan vastaanottaa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien kemikaalien todentamiseen liittyviä tutkimuksia varten. Kemikaaliliitteen luettelossa 1 mainittuja kemikaaleja ei saa viedä eikä toimittaa muihin kuin sopimuspuolena oleviin valtioihin. Kemikaaliliitteen luettelossa 2 mainittuja kemikaaleja ja lähtöaineita ei saa viedä eikä toimittaa muihin kuin sopimuspuolena oleviin valtioihin muu-

ten kuin kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996) ja kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 428/2009 säädetyin poikkeuksin.

Yleissopimuksen kemikaaliliitteen luettelossa 1 mainittuja kemikaaleja ja lähtöaineita saa viedä Euroopan unionin ulkopuolelle ja toimittaa toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon vain tutkimustarkoituksiin, lääketieteellisiin tai farmaseuttisiin tarkoituksiin taikka suojelutarkoituksiin puolustusministeriön myöntämällä maastavientiluvalla. Risiin ja saksitoksiiniin vientiin ja toimittamiseen on kuitenkin oltava ulkoasiainministeriön myöntämä vientilupa. Maastavientilupaa ja vientilupaa on haettava viimeistään 45 vuorokautta ennen viennin tai toimituksen aiottua ajankohtaa.

11 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja määräykset

Jos toiminnanharjoittaja rikkoo 4 §:n säännöksiä, ulkoasiainministeriö tai asianomainen valvontaviranomainen, ei kuitenkaan 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu instituutti, voi kieltää toiminnanharjoittajaa jatkamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä toiminnanharjoittajaa muutoin täyttämään säännöksissä säädetyt velvoitteet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2010